

ПОЛІТИКО-КУЛЬТУРНА ПАРАДИГМА ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ДИСКУРСУ В КОНТЕНТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО АГЕНТСТВА “УКРІНФОРМ”

Любов Василик¹

Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича

Чернівці, Україна

ORCID: 0000-0001-9947-9389

THE POLITICAL AND CULTURAL PARADIGM OF THE POLISH-UKRAINIAN
DISCOURSE IN THE CONTENT OF THE UKRINFORM NEWS AGENCY

Lubov Vasylyk

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine

Abstract. Unfortunately, the political and cultural paradigm of the Polish-Ukrainian discourse in media content has been poorly studied and has attracted the attention of only a few scholars, mostly political scientists, and less often media researchers. Given the proximity of the countries and the close relations between them, this topic needs to be studied more thoroughly, which would help in the mutual dialogue between the two cultures. Therefore, the purpose of this article is to analyse the political and cultural paradigm of Polish-Ukrainian discourse in the content of the Ukrinform news agency. We chose the most prominent state news agency in Ukraine, which has been operating since 1918 and shapes the image of countries and personalities for millions of Ukrainian readers. The monitoring method covered Ukrinform's news content from the beginning of the full-scale Russian invasion of Ukraine to the present day. The article analyses the thematic spectrum of publications on relations between Ukraine and Poland, identifies the angles of perception of the neighbouring country, processes and reactions to them, and studies the perception of the country through well-known figures, institutions, and opinion leaders. The analysis of how Ukrinform positions the image of Poland in Ukraine confirms the objectivity of the media resource. The two countries are emerging as allies in a difficult security period for both, despite the controversial issues of the past. But discussing them in the media becomes a way to overcome historical prejudices and stereotypes, improve relationships and find compromises.

Key words: Poland, Ukraine, media discourse, content

Від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну Польща стала країною-союзником, яка підтримувала українців на різних рівнях.

¹ Lubov Vasylyk, Doctor of Science in Social Communications, Head of the Department of Journalism, Associate Professor, Department of Journalism, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. E-mail: l.vasylyk@chnu.edu.ua

Тож яким є образ Польщі в інформаційному просторі України, як інтерпретуються через медіа сучасні польсько-українські стосунки? Ми дослідили цю тему, взявши до уваги контент українського інформаційного агентства “Укрінформ” від початку війни до сьогоднішніх днів. Цей новинний ресурс формує імідж країн та особистостей для мільйонів українських читачів. Зібрано та проаналізовано публікації, що містять інформацію про Польщу, від початку вторгнення Росії в Україну до сьогоднішнього дня.

Вважаємо тему актуальною з погляду вивчення взаємного діалогу двох культур, який, зокрема, формують медіа. Політико-культурна парадигма польсько-українського дискурсу в медійному контенті, на жаль, мало досліджена і привертала увагу лише окремих науковців, переважно політологів, істориків, рідше – дослідників медій, найчастіше вона вивчалася в історичному або літературно-мистецькому ракурсі. Найпомітнішими є праці Світлани Кравченко, Соломії Онуфрів, Марії Павлюх, Любомира Хахули. Метою нашої статті є аналіз інтерпретації цих взаємин в сучасному інформаційному просторі. Досягнення вказаної мети передбачає виконання таких завдань: пояснити поняття “медійний дискурс”; окреслити основні тематичні ознаки польсько-українського медійного дискурсу в контенті Укрінформу; виокремити провідні теми та дискусійні аспекти політико-культурної парадигми, яка нині розвивається в медіа; дати характеристику тональності цього дискурсу та оцінити його ймовірний вплив на аудиторію. Об’єктом дослідження є польсько-український дискурс в контенті інформагентства “Укрінформ”, предметом виступають його тематичні аспекти, оцінки, ракурси бачення проблемних аспектів взаємин обох країн, медійна тональність матеріалів. Під час роботи ми керувалися методами спостереження (за розвитком дискурсу), описовим методом (при тематичній класифікації матеріалу), аналізу (при огляді різних ракурсів та оцінок польсько-українських взаємин).

Медіадискурс розуміємо як явище, що утворює чітке інформаційне поле медій та поширює свій вплив на різні аудиторії²². Виходячи з інсти-

²² С. Кравченко, *Періодичні видання Польщі 20–30-х років ХХ століття у світлі суспільно-культурних процесів міжвоєнної доби: літературна комунікація, польсько-український діалог*, Луцьк 2009; С. Онуфрів, *Україна – Польща: формування нових стереотипів в українсько-польських мас-медіа*, “Збірник праць науково-дослідного центру періодики” 2003, № 11, с. 479–559; М. Павлюх, *Психосемантичний відтінок історіографічних термінів “волинська трагедія” та “волинська різанина” у сучасній українській і польській публіцистиках про події 1943 року на Волині*, “Незалежний культурологічний часопис «І»” 2013, № 74, [Інтернет-посилання:] <https://www.ji.lviv.ua/n74texts/74-zmist.htm>; Л. Хахула, *Стереотипи польсько-українських відносин у польській пресі 90-х рр. ХХ ст. – початку ХХІ ст.*, “Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність” 2008, № 17, с. 618–622.

туційних характеристик і функцій медійного дискурсу, вважаємо його основною метою донесення до аудиторії фактологічного відображення реальності за допомогою різноманітних форм подання інформації. Новинний дискурс виконує важливу соціальну роль – відображає зміни суспільного життя, у даному випадку – інформацію під час кризових та конфліктних ситуацій, зокрема війни. Дискурс медій впливає на громадську думку, зважаючи що “громадська думка формується в процесі руху інформації в суспільстві, відображає людське буття, суспільну практику людей і виступає як регулятор діяльності”³³. Медіа відіграють важливу роль у формуванні й поширенні громадської думки, адже не лише інформують, а й як дискусійний майданчик підштовхують аудиторію до певних оцінок, вироблення певних соціальних установок, формування переконань. З цього погляду важливо проаналізувати дискурс “Укрінформу” та його вплив на формування суспільної думки щодо українсько-польських взаємин.

Образ Польщі в українському медіа складається з сукупності політичних, соціально-економічних та культурних складових. Практично весь цей новинний контент позначений різними ракурсами війни. Найчастіше Польща постає у певному статусі та у позиції по відношенню до воєнних дій в Україні. Видання досить активно висвітлює, як у Польщі оцінюють війну в Україні, як реагують на внутрішньому та міжнародному рівні – від офіційної політики до народної дипломатії. Від початку бойових дій кількість публікацій має сталу тенденцію до зростання. Географічна близькість українців до поляків пояснює те, що Україна намагається знайти в сусідній країні надійною союзника, тож увага до Польщі в її медіа виправдано збільшується.

Збірний образ Польщі, який формує державне інформаційне агентство “Укрінформ”, загалом може бути охарактеризований як позитивний, хоча не без контраверсійних акцентів. Перша ж публікація, яка стосувалася міжнародної реакції на вторгнення Росії в Україну, торкалася поляків (“Польща і Захід стоять на боці України, усіляко підтримуватимуть Київ і докладатимуть зусиль на міжнародному рівні, щоб зупинити агресію РФ проти України”, – Дуда). Найбільше цікавить українців, як Польща реагує на розв’язану Путіним агресивну війну. Головні теми, які висвітлює інформагентство в контексті Польщі, стосуються підтримки України, просування санкцій проти Росії як агресора (“Вже 25 лютого Національна рада Польщі з питань телерадіомовлення заборонила російські пропагандистські телеканали”), роботи в польських пунктах пропуску, надання Україні зброї, коштів та гуманітарної допомоги, закриття свого повітряного простору для авіакомпаній РФ та припинення в одно-

³³ К. Серажим, *Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектура, варіативність*, Київ 2010.

сторонньому порядку дій угод про співпрацю з 15 російськими містами, організації тренінгів для українських медиків і рятувальників, надання озброєння та ремонту української військової техніки, лікування поранених, обговорення перспектив спільного виробництва зброї (дронів та боєприпасів), створення центру НАТО на території Польщі для навчання українських військових, заборона певних товарів з Росії... Як інформує медіа, майже 80% поляків допомагали українським біженцям на початку вторгнення РФ, у багатьох містах (Варшава, Краків, Познань) проходили акції проти російського вторгнення.

Варшава максимально спростила і впорядкувала процедури перевезення через польський кордон гуманітарної допомоги для України та надала бездозвільний режим для перевізників гуманітарних вантажів в Україну. Позитивно сприймалася інформація про відкриття спільних пунктів пропуску, будівництва вузькоколійки для міжнародних перевезень, планів Варшави з приводу повоєнної відбудови України. “Укрінформ” наголошував на важливості сплати польською стороною терміналів Starlink для України: “Польща – наш послідовний партнер по треку цифровізації. Країна надала понад 20 тисяч терміналів Starlink, які стали частиною критичною інфраструктури, вони забезпечують українців зв’язком та інтернетом”.

Журналісти повідомляли про співпрацю України з польськими медичними компаніями, що спеціалізуються на реабілітації та протезуванні, про ідею створення польсько-українського центру протезування для ветеранів війни. Вони інформували про міжурядові угоди в галузі освіти, які б дозволили українським дітям навчатися у польських школах.

Дискусійним і досі не вирішеним питанням є обговорення можливості закрити небо над західними регіонами України, до якого час від часу звертається видання. Технічно Польща здатна зробити це завдяки системі протиповітряної оборони великого радіуса дії Patriot, але для цього потрібна політична воля і це вирішує дипломатичний корпус та вище військове керівництво НАТО. Україні це надало б можливість використовувати станції та пускові установки на Заході України на інших напрямках. “Укрінформ” цитує прохання Президента України Володимира Зеленського до Польщі збивати ракети над українськими газосховищами. Таким же невирішеним питанням, пише “Укрінформ” з посиланням на речника польського уряду Пьотра Мюллера, є ймовірність передачі Україні військових винищувачів, але це питання залежить від визначення сфер дій Північноатлантичного альянсу. Передачу Україні літаків F-16 польська сторона активно підтримувала і заявляла, що має все необхідне для їх технічного обслуговування. Такі діалоги на “Укрінформі” показували важливу роль Польщі в цій дискусії, яка, врешті, увінчалася успіхом для України. Також обговорювалася можливість передачі ЗСУ польських

МіГ-29. Підтримкою для України стала оцінка польською стороною Курської операції як оборонних дій.

Польща підтримала українців в розкритті воєнних злочинів, скоєних на території України через відкриття у власних національних юрисдикціях кримінальних проваджень. “Укрінформ” посилався на генерального прокурора України Андрія Костіна і міністра юстиції та генпрокурора Польщі Адама Боднара, які закликали постраждалих від російської агресії українців, які виїхали у Польщу, надавати свідчення правоохоронцям про воєнні злочини РФ. Також повідомляв, що Польща долучилася до справи “Україна проти РФ” щодо геноциду в Міжнародному суді ООН.

Окрема тема – біженці з України, яким польський уряд надав притулок од війни. У Варшаві навіть “розпочали процес переведення на баланс міста будівель російських дипломатичних установ, після чого там планується розмістити біженців із України”. “Укрінформ” подавав дані про кількість українців у Польщі, вирішення урядом соціальних питань, пов’язаних з їхнім перебуванням, продовження їх тимчасового захисту в країні. Водночас йшлося про інтеграцію біженців в польське суспільство та користь від їхньої праці. Зокрема, голова правління громадської організації “Український дім” (Польща), експертка у сфері міграції українців до Польщі Мирослава Керик заявила, що у Польщі українці, працюючи, більше додають у бюджет країни, ніж отримують соціальні бенефіти. За її підрахунками, вони знайшли роботу, але здебільшого тимчасову, працюють нижче своїх компетенцій та освіти. В іншому матеріалі подавалася інформація, що, за оцінками самих польських експертів, завдяки українським вимушеним мігрантам ВВП країни у 2022 році зріс щонайменше на один процент, журналісти розповідали, яку роботу пропонують українцям в сусідній країні. “Укрінформ” посилався на Асоціацію українського бізнесу в Польщі, за даними якого загальна сума українських інвестицій сягнула понад 1 млрд євро і українські підприємці сплатили до бюджету Польщі понад 5 мільярдів злотих. Тож економічні стосунки, соціальна адаптація біженців висвітлювалися конструктивно та зважено.

Важливою була підтримка Польщею української енергосистеми, знищеної російськими бомбардуваннями, зокрема “Укрінформ” повідомляв про підписання меморандуму між країнами про співпрацю в енергетиці, про відбудову українських енергооб’єктів, купівлю електроенергії в Польщі. Також Польща отримала схвальні оцінки як країна, яка прихистила дітей з прифронтових територій, яка засудила на рівні Сейму викрадення Росією українських дітей, а коли Росія здійснила теракт, вдаривши ракетою по дитячій лікарні “Охматдит”, висловила готовність допомогти з лікуванням важких пацієнтів.

Водночас інформантство позитивно оцінює кроки Польщі на міжнародній арені, присвячені підтримці України. Зокрема, саміт “Бухарест-

ської дев'ятки" (В9, Польща, Румунія, Болгарія, Чехія, Естонія, Литва, Латвія, Словаччина, Угорщина) у Варшаві. Помітною ініціативою Польщі була ідея про припинення членства РФ у Раді Європи. Важливою в контексті міжнародної політики – польська оцінка Росії як держави-терориста ("Президент РП Анджей Дуда наголосив, що дії Росії є актом тероризму проти України"). Укрінформ позитивно реагує на діяльність в рамках програми "U-LEAD з Європою", яка, зокрема, фінансується й Польщею, а саме йдеться про відновлення зруйнованих Росією закладів освіти в Україні. Позитивно оцінюється засідання керівників генеральних штабів армій "Вишеградської групи" (V4), до якої входить і Польща, та як наслідок декларація пріоритетної допомоги Україні. "Укрінформ" також повідомляв, що Польща бере участь у Саміті Кримської платформи та цитував заяву польського Сенату: "Саміт також має на меті переконати світових лідерів і суспільства про те, що російська окупація Криму є незаконною, негативно впливає на права людини та загрожує безпеці в Чорноморському регіоні та глобальній продовольчій безпеці". Сайт оприлюднював міжнародні заяви Варшави щодо засудження виходу РФ із договору про заборону ядерних випробувань. Інформував про приєднання Польщі до "Спільної декларації про підтримку України" (G7), про намагання глави польського уряду Дональда Туска вплинути на словацького прем'єра Роберта Фіцо щодо оцінки війни, підтримку передачі заморожених активів Росії ("Україна могла би щороку отримувати до 15 мільярдів із заморожених активів РФ"). Важливою новиною на "Укрінформі" стала інформація про приєднання Польщі до ініціативи Чехії із закупівлі боєприпасів для України. Польський експерт розповів для видання, що створюється "Коаліція бронетехніки" для ЗСУ і про її запуск навесні 2024 року.

Позитивно читачем сприймалися міжнародні заяви польської сторони про те, що війна в Ізраїлі відвертає увагу від російської агресії проти України, звернення до Китаю не надавати жодної підтримки російському агресору. Цінним було повідомлення про невизнання Польщею псевдовиборів на окупованій росіянами території. У контексті дискусій щодо права України бити по російській території західною зброєю не пройшло непоміченим повідомлення про те, що "Варшава не висуває Києву жодних обмежень щодо застосування польської зброї на війні з Росією". "Укрінформ" подав новину про підтримку Польщею створення в НАТО 100-мільярдного фонду допомоги для України. Важливими були заяви з польського боку про необхідність конфіскації €300 мільярдів російських активів для зупинки війни (це питання порушив Міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський). З надією сприймалося повідомлення, що країна буде відстоювати інтереси України під час свого головування в Раді ЄС. "Укрінформ" звертав увагу на заяви Польщі в Раді Безпеки

ООН, зокрема спростування міністром закордонних справ Польщі Радославом Сікорським неправдивих заяв постпреда Росії при ООН.

Важливою оцінювалася допомога Польщі в процесі мобілізації (“На третьому році війни на базі Генконсульства України в Любліні відкрився перший рекрутинговий центр для добровольців-громадян України. Підписана 8 липня у Варшаві безпекова угода передбачає створення на території Польщі Українського легіону”). Щодо самої безпекової угоди, то “Укрінформ” повідомляв про деталі її обговорення та пізніше остаточне підписання. Дональд Туск назвав угоду дуже важливим документом і нагадав, що такий документ вже підписали з Києвом 19 держав і ЄС як спільнота, а також наголосив: “Оборона України є обороною всього світу”.

“Укрінформ” також акцентував увагу на важливості культурно-наукових зв’язків між країнами: звертається увага на “Форум усної історії України”, метою якого стало “документування свідчень про події російсько-української війни, формування наративів про війну та роль у цьому процесі держави, суспільства, незалежних інституцій”, зокрема він поєднав спільними дослідженнями українських та польських науковців. Йшлося про діяльність українських культурних центрів у Польщі (XII Конгрес Світової федерації українських жіночих організацій) та їхнє звернення до міжнародної спільноти жорстко засудити та покарати Росію. “Укрінформ” повідомляв про співпрацю Львівської національної галереї ім. Бориса Возницького та Міністерства культури та національного спадку Республіки Польща й фонду Полоніка, з Музеєм Королівського палацу у Варшаві, про виставки та благодійні концерти, на яких збиралися кошти для військових медиків в Україні, про евакуацію цінних культурних експонатів до сусідньої країни, про українські виставки “Мистецтво і війна” в Польщі. Позитивною була інформація про культурні акції видавців (“На Міжнародному книжковому ярмарку у Варшаві запрацював український стенд”), про благодійний захід “Культурний геноцид: Боротьба України за збереження власної історії та ідентичності”, представлення колективної монографії “Стратегічне партнерство Польщі та України в умовах зміни міжнародної системи. Точки зору Польщі та України”, концерт Ukrainian Freedom Orchestra (“Українського оркестру свободи”) у Національній опері у Варшаві. Інформація про такі культурні події зближує народи та сприяє кращому взаємопізнанню, культурна дипломатія працює в кінцевому результаті на перемогу.

Образ Польщі в дискурсі інформантства позиціонується не лише через процеси та реакції на них, а й через відомих діячів, лідерів громадської думки. Джерелами інформації ставали глави МЗС обох країн, прикордонні служби, експерти, послы країн, політологи, історики, журналісти. Серед них представники таких впливових організацій, як

Інститут світової політики, політики високого представництва Матеуш Моравецький, Дональд Туск, уповноважений з питань безпеки інформаційного простору Республіки Польща Станіслав Жарин, маршалок Сейму Шимон Головня... Дуже часто “Укрінформ” посиляється на оцінки Радослава Сікорського. “Укрінформ” активно цитує польські медіа: Польське радіо, Polsat News, Wp.pl, RMF24, Міграційну платформу EWL/Українське інформагентство намагається дотримуватися балансу, надаючи слово польським урядовцям та експертам. Водночас українські кореспонденти працюють в Польщі і контактують з місцевими експертами, речниками та медійниками як джерелами інформації, висвітлюючи українсько-польські стосунки зсередини.

Важливо, що польська сторона одразу з початком вторгнення почала вживати терміни *“війна”, “путінська агресія”, “вторгнення”, оминувши так зване пропагандистське СВО. Польські джерела “Укрінформу” стоять на стороні України, в той час як у європейських політичних сферах та в медіа можна помітити різночитання, позначені російським впливом.* Однак відомо, що Польща сама стає об’єктом російської пропаганди, тож активно виступає проти її пропагандистських наративів. Так, щоб зашкодити іміджу Польщі в Україні, звучать тези, нібито Польща є маріонеткою Вашингтона, ще з 2018 року поширюються фейки про “польських найманців на Донбасі”. Більш новішими політтехнологічними випадками стали спроби зруйнувати імідж країни за допомогою теми нелегальних мігрантів, яким у країні не готові надати прихисток. У матеріалах “Укрінформу” (“У Польщі показали, як нелегальні мігранти намагаються перетнути кордон з боку Білорусі”, “Польща збудувала на кордоні з Білоруссю загородження висотою 5,5 метра і довжиною 186 км. Крім того, Варшава встановила на кордоні з РБ електронну систему загородження з тисячами камер і датчиків руху”) йдеться про протидію цим провокаціям як про зрозумілі дії, викликані безпековою ситуацією для країни та важливі в контексті російської агресивної зовнішньополітичної риторики.

Воєнно-політичний дискурс між країнами займає провідну позицію у новинному потоці “Укрінформу” і відображає Польщу як надійного союзника України, проте в загальному контенті виокремимо ряд проблемних акцентів, які впливають зі спільного історичного минулого, через яке пройшли обидві країни. Так, дискусійними є матеріали про ситуацію, яка склалася в українсько-польських відносинах навколо інтерпретацій історії – проблем УПА та Волинської трагедії. Вони є надзвичайно чутливими для українського суспільства і не раз навколо них загострювалися відносини між країнами. Дослідник Любомир Хахула вважає:

Історичні стереотипи як образи мислення і сприйняття оточуючого світу завжди мали місце в українсько-польських відносинах [...] Взаємні негативні/позитивні уявлення польського і українського суспільств проходили роз-

виток відповідно до інтенсивності польсько-українських контактів. У різні періоди історії стереотипи зароджувалися, змінювалися й зникали. Схожий процес відбувався на початку 90-х років XX ст., після здобуття Україною незалежності та встановлення демократії у Польщі. Обидва народи почали по-новому дивитись на спільні історію, сьогодення та майбутнє. Через запальні дискусії, суперечки, спроби діалогу була відкрита можливість до перегляду болючих сюжетів з історії польсько-українських відносин. Одним із важливих суб'єктів цього процесу стала польська преса⁴⁴.

Додамо, що сучасні взаємини двох країн знову ж таки порушили цей діалог. Його пресовий ракурс – важливий спосіб впливу на громадську думку. Так, “Укрінформ” висловлював пропозиції щодо налагодження діалогу для примирення між народами та державами. Україна готова до порозуміння. Так, Голова Українського інституту національної пам’яті Антон Дробович просить Кабінет міністрів України передбачити принаймні 1 млн гривень на програму з пошукових робіт у рамках ексгумації жертв Волинської трагедії, зокрема, й за зверненнями польських громадян. Але водночас видання зауважує певну пасивність з боку Польщі, адже “роками польські офіційні органи не можуть створити ані робочі групи, ані міжвідомчі комісії, тому польські громадяни звертаються до української сторони «у такому відчаї»”. Інформагентство щодо однієї з найсуперечливіших в українсько-польських відносинах сторінки висловлює позицію, що відповідальність за минуле несуть обидві сторони, тож пробачення й вибачення має бути взаємним. Водночас “Укрінформ” застерігає, що тему Волинської трагедії активно використовує російська пропаганда, аби посварити український і польський народи, тому потрібно обирати політично зважені рішення та оцінки. А міністр закордонних справ України Андрій Сибіга під час візиту до Варшави зазначив: “Минуле, яким би воно складним не було, не може ставити під загрозу сучасну протидію спільним викликам і майбутнє в євроатлантичній сім’ї. Переконаний, що це наше спільне розуміння з польською стороною”. На “Укрінформі” подавалися новини про виявлення поховань жертв Волинської трагедії та проведення ексгумаційних робіт, про відвідування прем’єром Польщі Матеушем Моравецьким братської могили поляків та акцентувалося на тому, що “потрібно загоїти «цю болючу рану в історії польського та українського народів», а шлях до цього веде «через ретельну дослідницьку роботу експертів та істориків, а також пошук останків жертв, ексгумації та поховання»”.

⁴⁴ Л. Хахула, *Стереотипи польсько-українських відносин у польській пресі 90-х рр. XX ст. – початку XXI ст.*, “Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність” 2008, № 17, с. 618.

Водночас “Укрінформ” як державне інформагентство України порушувало проблему аналогічної драми – операції “Вісла” та порозуміння щодо неї. Слово взяв посол України в Польщі (“Крапка щодо слідства у справі операції «Вісла» ще не поставлена”), засудивши рішення Інституту національної пам’яті Польщі про припинення слідства у справі цієї операції. Він назвав її найбільш ганебним злочином польського комуністичного режиму, який призвів до багатьох жертв, чого ніхто не може заперечити. Позитивною точкою в цій дискусії стала інформація про проведення у польській Ждині 42-го етнографічного фестивалю “Лемківська ватра” з покладанням квітів до меморіального хреста, який вшановує пам’ять українців, примусово депортованих з територій Лемківщини, Надсяння, Підляшшя та Холмщини. Власне, інформагентство надає простір для такого діалогу. Він передає, що “Польща і Україна продовжать обговорення історичних питань із «взаємною делікатністю»” – Туск, адже є розуміння, що для обох них дуже важливо, щоб драматична історія не заважала інтересам обох країн сьогодні. Туск сказав дуже популярну в Україні фразу: “Немає безпечної Польщі і Європи без незалежної України”. Під час свого головування в Європейському Союзі Польща навряд порушуватиме історичні питання на переговорах про вступ України до ЄС, – каже у коментарі “Укрінформу” директор Центру східних студій у Варшаві Войцех Кононьчук, але, вважає, краще б атмосфера між двома країнами налагодилася.

Добре, що інформагентство шукало об’єднавчих моментів в історичному минулому, опублікувавши інформацію “У Польщі відбудеться польсько-українська акція «Полум’я братерства»”. Журналісти наголошували на спільному вшануванні пам’яті воїнів Української народної республіки, котрі разом з Військом Польським боролися проти більшовиків, та повідомляли про спільну акцію Союзу польського харцерства та Української скаутської організації “Пласт” до річниці Варшавської битви 1920 року. З позиції спільно пережитих історичних трагедій, як також звернув увагу “Укрінформ”, українці та поляки оцінюють сьогоденні події (“Дуда прирівняв Катинь до Бучі у 85-річчя сталінської агресії проти Польщі”): «Радянська агресія 17 вересня 1939 року проти Польщі є таким же злочином, який сьогодні вчиняє Росія в Україні, а злочини у Катині схожі до нещодавніх злочинів у Бучі». Інформагентство показувало різноголосся у цій темі, формувало дискурс, у якому ключовими моментами стали заклики подолати взаємні упередження, особливо історичні, стереотипи і виходити з сучасних реалій взаємин між обома країнами.

Такою ж непростою темою стала блокада польсько-українського кордону. В українсько-польських відносинах через неї спостерігалось відчутне напруження, яке отримало назву зернової кризи. “Укрінформ” інформує про одностороннє ембарго з боку Польщі на експорт українських

зернових на польський ринок та про скаргу Києва до Світової організації торгівлі. Це напруження досить негативно висвітлювалося в риторичі інформажентства. Президент Польщі висловив жаль з приводу того, що “в інформаційному просторі України не акцентувалася увага на тому, що транзит українського збіжжя через територію Польщі тривав весь час”, однак “Укрінформ” подає, що транзитний експорт через західні кордони був у 3-4 рази менший, ніж міг би бути. Генеральний директор “Української аграрної конфедерації” Павло Коваль в коментарі для “Укрінформу” зазначав, що це питання роздухується штучно і воно потрібне деяким політичним силам у Польщі, особливо тим, хто покладається у своїй стратегії на популізм. У руслі цієї дискусії українське агентство з посиланням на міністра сільського господарства РП Роберта Телуса подає новину про ініціативу, яка могла б зняти напруженість між країнами: “У Польщі прийнято рішення про будівництво зернового порту у Гданську, що сприятиме експорту українського зерна до третіх країн”. Такого ж плану опублікована заява прем’єр-міністра Польщі Дональда Туска: “У справі збіжжя з Україною треба знайти компроміс, аби, з одного боку, українське зерно не загрожувало польським фермерам, а з іншого – це рішення влаштувало б Україну”. Але попри бажання компромісу “Укрінформу” довелося подавати репортажі про те, як у черзі на кордоні стоять тисячі українських вантажівок, як на асфальт висипають зерно, як голодують водії, як навіть помирають у чергах... З боку України звучало, що “Блокування руху вантажівок поблизу трьох найбільших автомобільних пунктів пропуску на польсько-українському кордоні є «ударом у спину Україні» і ставить під загрозу функціонування «коридорів солідарності», якими зерно транспортується до третіх країн” (посол України у Польщі Василь Зварич). “Укрінформ” подав думку польської сторони: “Блокування кордонів з Україною увійде в історію як ганьба і зрада” – польський журналіст Павел Боболович, який вже десять років розповідає про події в Україні для медіакомпанії “Wnet”. “Укрінформ” висвітлював, як з дня на день тягнулися непрості переговори, як через блокування український експорт знизився на 40%, як внаслідок Україна втратила понад 1,6 млрд євро. Інформував про мирну акцію українських водіїв “Wspierajmy się” (“Підтримаймо один одного”) біля сейму у Варшаві. Показував, як на ситуацію реагує світ (“Посли країн Балтії висловили Польщі демарш через блокаду українського кордону”, “Блокада кордону: торговельні спілки чотирьох країн ЄС закликали бойкотувати польських перевізників” – йдеться про торговельні асоціації та палати Бельгії, Австрії, Нідерландів та Італії, “Блокування кордону: євродепутати закликали керівництво Польщі і ЄС до дій”, “Єврокомісія закликає без зволікань розблокувати польсько-український кордон”). Видання вразило світ фотографіями українського ноу-хау – перевезення фур залізницею.

Частково цей контраверсійний контент розбавляли позитивними новинами на зразок “Поляки переказали через неурядові організації на допомогу українцям понад 10 мільярдів злотих”, однак риторика дедалі більше набирала гострих обертів, не зважаючи на заяви з обох сторін про домовленості. Звучали навіть радикальні заяви закрити аграрний ринок для України на 20 років після її вступу до ЄС (Міхал Колодзейчак). “Укрінформ” врешті прямо акцентував на тому, що блокування слугує лише інтересам Кремля. А міністр розвитку громад, територій та інфраструктури Олександр Кубраков назвав заяви польських аграріїв щодо перенасичення їхнього ринку українською агропродукцією несправедливими, адже Україна відправила транзитом через Польщу лише близько 5% загального експорту, Президент України Зеленський назвав ситуацію “ерозією солідарності”. Ситуація змінилася й у взаємосприйнятті пересічних громадян (“Менше українців стали вважати США та Польщу дружніми країнами”) та на рівні урядів “Генконсул Польщі вважає, що протест місцевих аграріїв руйнує дружбу Києва та Варшави”, “Блокування кордону підриває довіру до Польщі як до надійного партнера” – польський політолог і журналіст Марек Сієран). До речі, він не виключив аналогічного блокування польських товарів в Україні. Однак Туск заявив, що сварка між країнами була б “найбільшим ідіотизмом в історії”.

Був скликаний Радбез Польщі на тему України. Врешті за тиждень до кінця важкого 2023 року “Укрінформ” повідомив: “Україна і Польща узгодили план дій для розблокування кордону”, але на той період час очікування на перетин кордону становив понад місяць. На початку 2024 року ситуація повторилася: розсипане зерно, розстріляна росіянами українська сільгосптехніка у відповідь блокувальникам... “Укрінформ” привернув увагу до економічних втрат від конфлікту, показавши, що він не вигідний і самій Польщі. Польсько-українська господарча палата та Конфедерація “Левіатан” разом зі Спілкою українських підприємців звернулися до обох урядів із закликом “зупинити подальше руйнування спільних політичних, економічних та соціальних відносин”, адже вони відчували прямі втрати торгівлі, втрату довіри до бізнесу і загалом погіршення бізнес-клімату. А це збитки у сотні мільйонів доларів.

У висновку від України прозвучала заява Дмитра Кулеби: “Політику у відносинах із Польщею перезавантажувати не треба, лише економіку”. Ця риторика в період кризи стала визначальною в публікаціях “Укрінформу”, велася досить напружено і за нею губилися інші теми польсько-українських взаємин, відходячи на заднє тло на тлі загального негативу. Журналісти шукали винних у ситуації, зокрема активно поширюючи тези про причетність до блокування кордону російської сторони. Особливе несприйняття викликали пропутінські лозунги на акціях польських фермерів – в Україні їх назвали антисолідарними. Україна винесла

з цього свій досвід: “Маємо готуватися до того, що Польща вже не буде найбільшим транзитним шляхом” – віцепрезидент Асоціації міжнародних автоперевізників (АсМАП) Володимир Балін, тож доведеться шукати альтернативні шляхи для перевезень. Ще один висновок для “Укрінформу” робить кореспондент з Варшави Юрій Банахевич у статті *Зерно незгоди*»:

[...] треба зробити усе можливе, аби не допустити до посилення в Польщі антиукраїнських настроїв. Дуже високий рівень емпатії до України й українців, який спостерігався в польському суспільстві у перший рік війни, на жаль, вже поступово стає історією. Поляки звикли до новин з фронту, внутрішня політика з часом витіснила з перших шпальт газет і з екранів телевізорів тему війни, інтереси польського фермера для пересічного поляка є ближчими і більш зрозумілими, аніж українського землероба, який часто сіє хліб на полі із залишками мін чи навіть під загрозою ворожих обстрілів [...] Ситуацію з кризою на кордоні між Україною і Польщею вміло використовують проросійські сили у країні й сама Росія, яка хоче внести розбрат у відносини між Києвом і Варшавою. На питання, чи у провокаціях з розсіпанням зерна на кордоні чи схожих діях, які можуть з’являтися на кордоні, є російський слід, відповіді повинні давати правоохоронні органи.

Представник Головного управління розвідки Міністерства оборони України Юсов заявив, що Росія використовує ситуацію із блокуванням польсько-українського кордону для нарощення антиукраїнської кампанії в ЄС, зокрема в Польщі. А в.о. міністра агрополітики Тарас Висоцький закликав знаходити компроміс, виходячи з того, що українські та польські аграрії – не конкуренти одне одному, а партнери.

“Укрінформ” в аналітичних матеріалах показав проблему як частину загальноєвропейських протестів фермерів, як складову загальної тенденції та зауважив, що не без допомоги Росії вона роздмухується та затьмарює багато позитивних моментів у стосунках між сусідніми країнами:

Ми не можемо напевне стверджувати, що Росія стоїть за перформансами на польсько-українському кордоні, але вона точно використовує цю тему у своїй дезінформації (...) росія діє системно: роздмухує конфлікти в соцмережах, діє через фейкові телеграм-канал, вкидає відверті фейки. Усе з простою метою – розсварити поляків та українців.

Видання спробувала надати дискусії іншого ракурсу: а чому не блокується російське збіжжя? Тож широко інформувало, як країни Балтії, Польща та Чехія закликали Єврокомісію заборонити імпорту зерна з РФ: “Латвія на законодавчому рівні заборонила імпорту російського зерна, та вимагає вжити подібні заходи та ввести санкції проти російського експорту до ЄС на загальноєвропейському рівні, оскільки вся така продукція може бути замінена товарами з України”. Інформагентство розповіло

про перформанс проти торгівлі ЄС із Росією, який відбувся у Варшаві і в якому взяли участь сотні людей. Загалом видання робить висновок, що такі ситуації залишають великий відсоток негативу в суспільній думці (“Українці вважають найбільш негативною зовнішньою подією блокаду кордону поляками”), що для України ця новина стала топовою міжнародною новиною.

Інститут масової інформації проаналізував, як українські журналісти подавали цю інформацію та чий слід знайшли у розбурхуванні цього конфлікту. Вони помітили:

Зображення зерна на коліях спричинило неабияку емоційну реакцію як в українських медіа, так і в соціальних мережах. Відео із зображенням цього активно поширювали практично всі українські медіа [...] Деякі медіа використовували емоційну лексику та навіть певні ознаки мови ворожнечі щодо громадян Польщі⁵⁵.

Це сайт ТСН, 24 канал. Йшлося про вживання слова поляки замість польські фермери, а “таке узагальнення може призвести до дискредитації всіх громадян Польщі й спричинити значне соціальне напруження між українським і польським суспільством”⁵⁶.

Досить обережно “Укрінформ” оцінював вибори у Польщі, адже тут теж залучалося українське питання, та застерігав від однозначних оцінок, адже на українському питанні можуть спекулювати:

У виборчій кампанії домінувала внутрішня повістка, проте міжнародна політика і питання безпеки також були у фокусі уваги. У цьому контексті головні політичні опоненти звинувачували один одного у тому, хто в останні декади був “більшим другом Путіна” і не дбав належно про безпеку країни. У кампанії активно звучало й “українське питання”, але, на жаль, не в такому контексті, як би хотілося багатьом українцям.

Варшавський кореспондент “Укрінформу” *Юрій Банахевич* (“Україна у виборчій кампанії Польщі”) пише: здавалося, що безпрецедентна допомога Україні з боку Польщі в плані протистояння російській агресії буде однією з головних складових у польській виборчій кампанії, особливо в плані зовнішніх загроз та безпеки держави, що на антиукраїнських нотах не акцентуватиметься. Однак журналіст помічає, як у Польщі “почали з’являтися мотиви втоми і роздратування від України”. Вони загострилися на тлі 80-их роковин Волинської трагедії, а також зростаючої втоми поляків від понад двох мільйонів українських біженців всередині країни. Кореспондент помічає, що в політичній риторичі “з’явилися перші заяви про невдячність і недостатню емпатію українців щодо поляків”.

⁵ Там само.

Відверто антиукраїнських заяв не прозвучало, як подає “Укрінформ”, однак навіть польські експерти й опозиційні журналісти пишуть, що під час виборів використовувалася жорсткіша риторика щодо України й українських мігрантів. Так, “Об’єднана правниця” виступала з ідеями самостійного введення ембарго на українське зерно та урізання соціальних пільг для українців. Емоційні заяви політиків заповнили інформаційний простір. На жаль, політика знівелювала тему підтримки України в контексті російської агресії. Навіть під час теледебатів лідерів партій перед виборами ніхто не назвав пріоритетом допомогу Україні в протистоянні путінській агресії. “Укрінформ” подавав опитування Центру досліджень громадської думки (CBOS) у Польщі та інформував щодо оцінок польсько-українських відносин. Йшлося і про зниження позитивних оцінок майже на 40%. Зрозуміло, що тут на громадську думку впливав фактор ситуативності. Попри ці спостереження щодо “українського питання”, в контенті “Укрінформу” не висловлюється думки, що Польща пішла на якийсь антиукраїнських розворот. *Юрій Банахевич переконаний*: “Більшість польських політичних партій, за винятком націоналістичної «Конфедерації», й надалі активно підтримують Україну і розуміють загрозу, яку несе собою Росія”, тому в післявиборчій політичній риториці “можна очікувати на поступове потепління та інтенсифікацію діалогу на найвищому рівні між Києвом і Варшавою”.

Власне, прогнози справдилися. Уже в матеріалі Парламентські вибори в Польщі: Піррова перемога Качинського аналітики “Укрінформу” констатували:

несподівано поганим виявився результат націоналістичної “Конфедерації”, яка всю кампанію відверто грала на антиукраїнських настроях у польському суспільстві. Ще влітку соціологи прогнозували підтримку польських націоналістів на виборах на рівні ледь не 15%, пророкуючи їм роль “джокера” при створенні правлячої коаліції. Втім, реальність виявилася для антиукраїнських сил жорсткою – вони здобувають трохи більше 6% голосів підтримки.

Водночас в ракурсі питання, що зміниться для України, вони висловлюють переконання, що

як чинна влада, так і та, яка може прийти їй на зміну, підтримують Україну і засуджують російську агресію”, але “у разі створення в Польщі нового лівоцентристського уряду він намагатиметься швидко залагодити «гострі кути», які з’явилися у польсько-українських відносинах в останні місяці і вийти на докризовий рівень взаємовідносин. Йдеться насамперед про намагання деполітизувати питання складної історії у двосторонніх відносинах. Стосовно так званої «зернової кризи» Варшава також намагатиметься швидко знайти консенсус у відносинах з Києвом.

Таку ж думку про потепління в польсько-українських відносинах спрогнозував історик, доцент Київського національного університету імені Шевченка Андрій Руккас:

Після певного періоду погіршення взаємовідносин знову настане період потепління. Подивіться, як розвивалися польсько-українські відносини впродовж усіх 30 років незалежного існування України. У нас були складні періоди гострих дискусій, після яких наставали потепління і дуже близькі приязні взаємовідносини, візити президентів, обійми, взаємні пробачення.

На його думку, глобально, геополітично змін у підтримці Польщею України не було і не трапиться. Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба також висловлював сподівання, що “на стратегічні відносини України і Польщі нічого не впливає, бо вони надто глибокі і на них багато зав’язано”. Таку ж оцінку опублікував “Укрінформ” від імені спікера польського Сенату, представника опозиційної партії “Громадянська платформа” Томаша Гродзького, який запевнив, що Польща й надалі підтримуватиме Україну.

Відомий український публіцист Віталій Портников, беручи слово в цій темі на “Укрінформі”, заявив, що

те, що відбувалося у наших двосторонніх стосунках до великого вторгнення Росії в Україну, – це руйнація атмосфери. Саме атмосфери взаємоповаги й співіснування двох близьких країн, які вже створювали спільний світ. Свідоме перенесення акцентів з майбутнього на минуле – що, звісно, є прямим наслідком комплексу колоніального мислення у таборі “Права і справедливість” й було стратегічною помилкою. І я сподівався, що це стане очевидним, коли почалася війна. Але ж ні! Передвиборча кампанія перекреслила й це розуміння, й бачення необхідності нашого спільного виживання, й усвідомлення тієї особливої геополітичної ролі, яку відіграє тепер Польща на континенті. Виявилося, що можна було спаплюжити все, навіть власну політичну спадщину, заради спроби збереження влади. Й мені залишається тільки сподіватися, що із закінченням виборів ця непотрібна нікому в Польщі й Україні штучна конфронтація розвіється, як дим. Але для того щоб цей дим ніколи вже не отруював наші легені, нам всім потрібна демократична Польща. Одна, а не дві.

Тож українські та польські політики, журналісти, історики, яким надавав слово “Укрінформ”, закликали подолати розбіжності, історичні стереотипи, недовіру та об’єднатися навколо вирішення сучасних викликів.

Інформагентство на своєму Ютуб-каналі “Ukrinform TV” навіть провело для аудиторії програму “Укрінформ: Вечірній стрім” на тему “Польські вибори, український вибір”. Її учасником став політолог, історик, журналіст, директор Інституту світової політики Євген Магда. Він закли-

кав українську сторону бути більш конструктивною, гнучкішою і пам'ятати, що

наші сусіди майже 20 років тому вирішили питання вступу до НАТО та ЄС. Вони можуть транслювати свій досвід на нас, розповідати нам, ділитися, якщо ми будемо достатньо адекватно говорити, що це нам цікаво, і ми хочемо з цим працювати". На його переконання, "Україні варто себе позиціонувати як вістря в боротьбі добра і зла та говорити про власну спроможність діяти на руку нашим партнерам, як у протистоянні з російською агресією.

Оскільки і Україна, і Польща стали об'єктом інформаційної війни з боку Росії, то "Укрінформ" активно спростовував ці медійні вкиди. Видання пояснювало, як ворог створює пропагандистські наративи з метою дискредитації обох народів (Росфейк: в Україні розшукують за вбивство "найманця" з Польщі, Фейк з Польщі: "українець" закликає поляків йти воювати з Росією), застерігав, що пропагандистський апарат Росії та Білорусі активізував агресивну інформаційну діяльність, спрямовану проти Польщі, зокрема російська розвідка залучає осіб, котрі працюватимуть проти Польщі. Видання при цьому посилялося на аналітиkinю VoxCheck Мирославу Маркову та її заяву "Найбільше фейків серед західних країн російська пропаганда спрямовує на Польщу". У фокусі цих повідомлень домінували меседжі про те, що полякам не вистачає ресурсів, бо все йде на допомогу українцям, що біженці не поважають поляків, що поразка України очевидна, тому не варто марнувати кошти... Загалом це понад 920 публікацій у медіа, що містили російський дезінформаційний наратив. Не дивно, адже Соломія Онуфрів назвала міжнародні протистояння Польща/Росія, Україна/Росія основними геополітичними опозиціями⁷.

"Укрінформ" викрив російську кампанію з дискредитації відомого польського політолога Анджея Шептицького, який має польсько-українське походження: неправдиві маніпулятивні месиджі, що поширювалися щодо нього в соцмережах і на проросійських польських інтернет-ресурсах, зокрема про загрозу українізації польських університетів. "О Боже, українець у польському уряді – який жах!" – подавали проросійські агенти Кремля. В іншому випадку аналогічно викрив двоє польських активістів з проросійськими поглядами, які у польських соцмережах поширювали фейк, нібито "українці лізуть до влади в Польщі".

Загалом "Укрінформ" застерігає, що "РФ використовує націоналістичні настрої в Європі, щоб «вбити клин» між Україною та її сусідами". Він інформує, що Варшава спростувала такі фейки Росії: Україна є "штучним утворенням, яке створили Ленін і Сталін", "лівобережжя Дніпра, включно з Києвом, є історично російською землею", "ідея українців про окрему націю з'явилася в Польщі", "на території України були створені бази НАТО", "в Україні сталося два державних перевороти, ме-

тою яких був штучний розрив зв'язків з Росією”, “у 2014 році Москва була змушена захищати Крим, тому що він був під загрозою”, “Польща співпрацювала з нацистською Німеччиною”, “Польща змусила Гітлера розпочати з ними Другу світову війну”...

Нерідко Польща стикалася з атаками на свою інфраструктуру з боку російських хакерів, спецслужби затримували завербованих агентів за акти саботажу на користь Росії, тож між країнами, як повідомляв “Укрінформ”, налагоджувалася також співпраця у сфері кібербезпеки і спільного протистояння злочинам в мережі. Польща також створила комісію з розслідування російських і білоруських впливів на політичне життя країни за останні двадцять років. Тож спільні безпекові виклики об'єднували обидві країни в протистоянні інформаційному терору ворога. Загалом аналіз ключових меседжів “Укрінформу” показує Польщу як безпосереднього гравця цієї інформаційної кібервійни і друга України.

Підводячи підсумок, наголосимо, що стосунки України та Польщі крізь призму українського інформантства в основному показувалися крізь призму війни, хоча окремі ракурси контенту стосувалися історичних взаємин між народами та використання “українського питання” в політичній риторичі. Однак загалом, попри негативну тональність окремих матеріалів, видання не озвучувало радикальних заяв, а закликала до раціонального вирішення проблем та порозуміння. “Укрінформ” сприяв інституалізації громадської думки щодо україно-польських взаємин, формував критичне осмислення суспільних подій та рішень, вів їх аналіз та прогнозування розвитку, підтримував консолідаційні партнерські настрої у взаєминах країн, створення нових світоглядних форм співпраці. Тож аналіз позиціонування польсько-українські взаємин підтверджує об'єктивність та поміркованість дискурсу медіаресурсу. Обидві країни в контенті інформантства постають у співпраці у складний для обох безпековий період.

БІБЛІОГРАФІЯ:

- Golub Olena. 2024. Mova vorožnečī ta pošuki vinnogo: āk ukraīns'kī media visvītłūt' situaciū na pol's'komu kordoni. Īnstitut masovoī ĭnformaciī, 22 lūtogo. W: <https://imi.org.ua/monitorings/mova-vorozhnechi-ta-poshuky-vynnogo-yak-ukrayinski-media-vysvitlyuyut-sytuatsiyu-na-polskomu-kordoni-i59387> [Data zvernennia: 12.10.2024]
- [Голуб Олена. 2024. Мова ворожнечі та пошуки винного: як українські медіа висвітлюють ситуацію на польському кордоні. Інститут масової інформації, 22 лютого. В: <https://imi.org.ua/monitorings/mova-vorozhnechi-ta-poshuky-vynnogo-yak-ukrayinski-media-vysvitlyuyut-sytuatsiyu-na-polskomu-kordoni-i59387> [Дата звернення: 12.10.2024].
- Gorodenko Lesā. 2003. Zasobi masovoī komunikaciī u konteksti gromads'koī dumki: formuvannā, funkcionuvannā, žanrovī prijomi. Dis... kand. filol. Nauk: 10.01.08. Kiīv: Kiīvs'kij nacional'nij universitett ĭm. Tarasa Ševčenka; Īnstitut žurnalistiki [Го-

- роденко Леся. 2003. Засоби масової комунікації у контексті громадської думки: формування, функціонування, жанрові прийоми. Дис... канд. філол. Наук: 10.01.08. Київ: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка; Інститут журналістики].
- Nahula Lûbomir. 2008. Stereotipi pol's'ko-ukraïns'kih vidnosin u pol's'kij presî 90-h rr. XX st. – počatku XXI st. “Ukraïna: kul'turna spadšina, nacional'na svidomist', deržavnist'” №17: 618-622 [Хахула Любомир. 2008. Стереотипи польсько-українських відносин у польській пресі 90-х рр. XX ст. – початку XXI ст. “Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність” №17: 618-622].
- Kravčenko Svitlana. 2009. Periodični vidannâ Pol'si 20–30-h rokiv XX stolittâ u svitli suspil'no-kul'turnih procesiv mižvoënnoï dobi: literaturna komunikaciâ, pol's'ko-ukraïns'kij dialog. Luc'k: Volins'kij nacional'nij universitet im. Lesi Ukraïнки [Кравченко Світлана. 2009. Періодичні видання Польщі 20–30-х років XX століття у світлі суспільно-культурних процесів міжвоєнної доби: літературна комунікація, польсько-український діалог. Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки].
- Onufriv Solomiâ. 2003. Ukraïna – Pol'sa: formuvannâ novih stereotipiv v ukraïns'ko-pol's'kih mas-media. “Zbîrnik prac' naukovo-doslidnogo centru periodiki” № 11: 479-559 [Онуфрив Соломія. 2003. Україна – Польща: формування нових стереотипів в українсько-польських мас-медіа. “Збірник праць науково-дослідного центру періодики” № 11: 479-559].
- Pavlûh Mariâ. 2013. Psihosemantičnij vîdtinok istoriografičnih terminiv “volins'ka tragediâ” ta “volins'ka rizanina” u sučasnij ukraïns'kij i pol's'kij publicistikah pro podii 1943 roku na Volini. “Nezaležnij kul'turoloğičnij časopis «İ»” № 74. W: <https://www.ji.lviv.ua/n74texts/74-zmist.htm> [Павлюх Марія. 2013. Психосемантичний відтінок історіографічних термінів “волинська трагедія” та “волинська різанина” у сучасній українській і польській публіцистиках про події 1943 року на Волині. “Незалежний культурологічний часопис «İ»” № 74. В: <https://www.ji.lviv.ua/n74texts/74-zmist.htm> [Дата звернення: 12.10.2024].
- Seražim Katerina. 2010. Diskurs âk sociolingval'ne âviše: metodologiâ, arhitektonika, variativnist'. Kiïv: Palivoda A.V. [Серажим Катерина. 2010. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. Київ: Паливода А.В.].
- Ukrinform. W: <https://www.ukrinform.ua> [Data zvernennia: 12.10.2024]. [Укрінформ. В: <https://www.ukrinform.ua> [Дата звернення: 12.10.2024].
- Vajšenberg Zigfrid. 2004. Novinna žurnalistika. Kiïv: Akademiâ Ukraïns'koï Presi [Вайшенберг Зіґфрід. 2004. Новинна журналістика. Київ: Академія Української Преси].

POLITYCZNO-KULTUROWY PARADYGMAT DYSKURSU POLSKO-UKRAIŃSKIEGO W TREŚCI AGENCJI INFORMACYJNEJ „UKRINFORM”

Streszczenie. Polityczno-kulturowy paradygmat polsko-ukraińskiego dyskursu w treściach medialnych, jest niestety zbadany w małym stopniu, a przyciągał on uwagę jedynie części naukowców, głównie politologów, rzadziej badaczy mediów. Ze względu na sąsiedztwo krajów, bliskie relacje między nimi, temat ten wymaga głębszego zbadania, co mogłoby pomóc w dialogu pomiędzy obiema kulturami. Dlatego celem niniejszego artykułu jest analiza paradygmatu polityczno-kulturowego dyskursu polsko-ukraińskiego przejawiającego się w treściach agencji informacyjnej „Ukrinform”. Wybrana została najbardziej znacząca państwowa agencja informacyjna Ukrainy, która działa od 1918 roku i kształtuje wizerunek krajów i ich

specyfiki w świadomości milionów ukraińskich czytelników. Metoda monitorowania obejmuje treści informacyjne „Ukrinformu” od początku pełnoskalowej rosyjskiej inwazji na Ukrainę do dnia dzisiejszego. Przeanalizowano spektrum tematyczne publikacji na temat stosunków Ukrainy i Polski, wyodrębniono perspektywy postrzegania sąsiedniego kraju, procesów i reakcji na nie, zbadano także postrzeganie kraju przez znane postacie, instytucje i liderów opinii publicznej. Analiza sposobu kształtowania przez „Ukrinform” wizerunku Polski na Ukrainie potwierdza obiektywizm badanego zasobu medialnego. Wyłaniające się obrazy obydwóch krajów, w trudnym dla obu pod względem bezpieczeństwa okresie, ukazują sojuszników, pomimo dyskusyjnych kwestii z przeszłości. Ich dyskusja prezentowana w mediach staje się sposobem na przełamanie historycznych uprzedzeń i stereotypów, na poprawę relacji i znalezienie kompromisów.

Słowa kluczowe: Polska, Ukraina, dyskurs medialny, treść

ПОЛІТИКО-КУЛЬТУРНА ПАРАДИГМА ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ДИСКУРСУ В КОНТЕНТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО АГЕНТСТВА “УКРІНФОРМ”

Анотація. Політико-культурна парадигма польсько-українського дискурсу в медійному контенті, на жаль, мало досліджена і привертала увагу лише окремих науковців, переважно політологів, рідше — дослідників медій. Зважаючи на близькість країн, на тісні між ними взаємини, ця тема потребує ґрунтовнішого вивчення, що допомогло б у взаємному діалозі двох культур. Тому метою нашої статті є аналіз політико-культурної парадигми польсько-українського дискурсу в контенті інформаційного агентства «Укрінформ». Ми обрали найпомітніше державне інформаційне агентство України, яке працює з 1918 року та формує імідж країн та особистостей для мільйонів українських читачів. Методом моніторингу охоплено новинний контент Укрінформу від початку повномасштабного російського вторгнення в Україну до сьогоднішнього часу. Проаналізовано тематичний спектр публікацій про взаємини України та Польщі, виокремлено ракурси сприйняття сусідньої країни, процеси та реакції на них, досліджено сприйняття країни через відомих діячів, інституції, лідерів громадської думки. Аналіз того, як Укрінформ позиціонує образ Польщі в Україні, підтверджує об’єктивність медіа ресурсу. Обидві країни постають як союзники у складний для обох безпечний період, незважаючи на дискусійні проблеми минулого. Але їх обговорення в медіа стає шляхом для подолання історичних упереджень та стереотипів, покращення взаємин та знаходження компромісів.

Ключові слова: Польща, Україна, медійний дискурс, контент.

How to cite this article:

Василик Любов. 2024. „Політико-культурна парадигма польсько-українського дискурсу в контенті інформаційного агентства “Укрінформ””. *TEKA Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych* Vol. 6, No. 19. <https://doi.org/10.31743/tpkpuzk.17863>